

36104

**EU-voorstel: verkiezing van de leden van het Europees Parlement
door middel van rechtstreekse algemene verkiezingen**

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken heeft onderstaande fractie de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over de brief inzake het kabinetsstandpunt ten aanzien van EP-initiatiefvoorstel wijziging Europese Kiesakte inzake stemoverdracht (Kamerstuk 36104, nr. 10).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Eijk

De adjunct-griffier van de commissie,
Van der Haas

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

II Antwoord / reactie van de minister

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief inzake het kabinetsstandpunt met betrekking tot het initiatiefvoorstel tot wijziging van de Europese Kiesakte inzake stemoverdracht. Allereerst merken deze leden op dat zij het belang inzien van een regeling voor zwanger- of moederschapsverlof voor leden van het Europees Parlement (EP), maar tegelijkertijd hebben zij vragen over de praktische uitwerking, staatsrechtelijke implicaties en mogelijke precedentwerking van het voorgestelde instrument. Het betreft hier een principieel punt, want het zou op gespannen voet met het basisprincipe van de democratische vertegenwoordiging kunnen staan. Deze leden merken op dat het voorstel met een grote meerderheid in het EP is aanvaard. Tegelijkertijd merken zij op dat er een eerder voorstel uit 2022 ligt waarin wordt voorzien dat zieke of zwangere EP-leden middels tijdelijke vervangers kunnen worden vervangen. Deze leden vinden dat er constructief moet worden gekeken naar het voorstel inzake stemoverdracht.

De leden van de VVD-fractie merken op dat stemoverdracht raakt aan het persoonlijk mandaat dat volksvertegenwoordigers hebben. Deze leden vragen of er ook sprake is van stemoverdracht in nationale parlementen in andere EU-lidstaten. Tevens vragen zij hoe wordt omgegaan met situaties waarin de stemoverdracht plaatsvindt aan een lid van een andere delegatie of fractie en hoe kan worden uitgesloten dat de regeling in de toekomst wordt uitgebreid naar andere omstandigheden.

De leden van de VVD-fractie vragen verder hoe ver stemoverdracht reikt. Betreft het enkel plenaire stemmingen of bestaat er het gevaar dat het ook breder wordt ingezet bij vergaderingen? Ook vragen deze leden hoe in de praktijk wordt vastgesteld of een Europarlementariër in aanmerking komt voor stemoverdracht. Wie houdt hier toezicht op? Ook vragen deze leden hoe de stemoverdracht zich verhoudt tot het fysiek aanwezig moeten zijn bij stemmingen. Tevens vragen zij hoe het initiatiefvoorstel zich verhoudt tot hoofdelijk stemmen. Hoe wordt voor EU-burgers inzichtelijk gemaakt dat er sprake was van stemoverdracht? Wordt dit zichtbaar gemaakt in stemmingsuitslagen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van GroenLinks-PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van het kabinet inzake het kabinetsstandpunt over de regeling van vervanging van een lid van het EP. Deze leden zijn het met het kabinet eens dat stemoverdracht niet hetzelfde is als een tijdelijke volwaardige vervanging van een parlements lid. Zij zouden daarom daar in principe de voorkeur aan geven. Dat zou het ook het meest aansluiten bij de Nederlandse situatie, waarbij volksvertegenwoordigers volwaardig vervangen kunnen worden gedurende zwangerschaps- en bevallingsverlof of verlof tijdens ziekte. Deze leden vinden het echter van groot belang dat er na jarenlange inzet van Europarlementariërs voor een passende

verlofregeling nu eindelijk concrete stappen worden gezet. Daarom zijn zij voorstander van een constructieve houding van de Nederlandse regering in de Raad, zodat er spoedig een positief besluit kan worden genomen. Voor nu hebben deze leden alleen nog de vraag wat de argumenten van andere lidstaten zijn om niet in te kunnen stemmen met het voorstel van het EP uit 2022.

II **Antwoord / reactie van de minister**

Graag dank ik de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor de schriftelijke vragen over brief inzake het kabinetsstandpunt ten aanzien van het EP-initiatiefvoorstel wijziging Europese Kiesakte inzake stemoverdracht (Kamerstuk 36104, nr. 10). Met veel belangstelling heb ik kennisgenomen van de door de leden van de fracties van VVD en GroenLinks-PvdA gestelde vragen en gemaakte opmerkingen over dit voorstel.

De leden van de fractie van VVD vragen of er ook sprake is van stemoverdracht in nationale parlementen in andere EU-lidstaten. De European Parliamentary Research Service heeft in september 2025 een publicatie uitgebracht omtrent de verschillende regelingen in EU-lidstaten voor parlementsleden die met zwangerschapsverlof zijn.¹ Uit dit onderzoek volgt dat enkel Luxemburg de mogelijkheid biedt om de stem over te dragen aan een ander parlementslid. In Spanje is het voor parlementsleden mogelijk om tijdens hun zwangerschapsverlof alsnog op afstand deel te nemen aan de plenaire stemming via een digitaal systeem. In Griekenland is het toegestaan om via briefstemmen alsnog deel te nemen aan de stemming in het parlement.

Tevens vragen deze leden hoe wordt omgegaan met situaties waarin de stemoverdracht plaatsvindt aan een lid van een andere delegatie of fractie en hoe kan worden uitgesloten dat de regeling in de toekomst wordt uitgebreid naar andere omstandigheden. Het voorstel verplicht parlementsleden niet om de stem over te dragen aan een lid van dezelfde fractie of delegatie. Bovendien kunnen leden die niet onderdeel zijn van een fractie, in het Europees Parlement ook wel ‘niet-ingeschreven’ leden genoemd, niet anders dan hun stem overdragen aan een parlementslid van een andere fractie of een ander ‘niet-ingeschreven’ parlementslid. Het kabinet is het met de leden van de fractie van de VVD eens dat dit op gespannen voet zou kunnen staan met het basisprincipe van de democratische vertegenwoordiging. Dat is ook een van de redenen waarom het kabinet een voorkeur heeft voor een systeem van tijdelijke vervanging. Een dergelijk systeem is nu echter niet aan de orde. Het is denkbaar dat artikel 6 van de Europese Kiesakte in de toekomst opnieuw zal worden gewijzigd en bijvoorbeeld ook parlementsleden die langdurig ziek zijn in staat worden gesteld om hun stem over te dragen aan een parlementslid. Een dergelijke wijziging zal dan opnieuw langs de nationale parlementen van de lidstaten moeten, waardoor ook uw Kamer hier een oordeel over kan vormen.

De leden van de VVD-fractie vragen verder hoe ver stemoverdracht reikt. Betreft het enkel plenaire stemmingen of bestaat er het gevaar dat het ook breder wordt ingezet bij vergaderingen. Ook vragen deze leden hoe in de praktijk wordt vastgesteld of een Europarlementariër in aanmerking komt voor stemoverdracht. Wie houdt hier toezicht op? Ook vragen deze leden hoe de stemoverdracht zich verhoudt tot het fysiek aanwezig moeten zijn bij stemmingen. Tevens vragen zij hoe het initiatiefvoorstel zich verhoudt tot hoofdelijk stemmen. Hoe wordt voor EU-burgers inzichtelijk gemaakt dat er sprake was van stemoverdracht? Wordt dit zichtbaar gemaakt in stemmingsuitslagen?

Het kabinet heeft, net als de leden van de fractie van VVD, een aantal vragen over de praktische uitwerking van de stemoverdracht. Deze vragen zullen worden ingebracht tijdens

¹ European Parliamentary Research Service, “Maternity leave and voting procedures in the European Parliament and EU national parliaments”, September 2025
([https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/775928/EPRS_BRI\(2025\)775928_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2025/775928/EPRS_BRI(2025)775928_EN.pdf))

de besprekingen in de Raad. Veel lidstaten hebben vergelijkbare vragen over het proces van stemoverdracht. Om die reden heeft het EU-voorzitterschap recent voorgesteld om de algemene voorwaarden en modaliteiten aangaande stemoverdracht verder uit te werken in het Statuut voor leden van het Europees Parlement en in het Reglement van het Europees Parlement. Het kabinet kan deze aanpak in beginsel steunen, maar het leidt wel tot verduidelijkende vragen, zoals welke wijziging van het Statuut wordt voorgesteld en of dit proces parallel zal lopen met het initiatiefvoorstel. Deze vragen zal het kabinet eveneens inbrengen bij de besprekingen in de Raad. Het kabinet ziet stemoverdracht als opmaat naar een tijdelijke vervangingsregeling en/of uitbreiding naar vaderschapsverlof en ziekteverlof, en zal dit via een nationale verklaring in de Raad kenbaar maken, zoals ook vermeld in het kabinetsstandpunt.

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA vragen wat de argumenten van andere lidstaten zijn om niet in te kunnen stemmen met het voorstel van het EP uit 2022. De wijziging van de Europese Kiesakte uit 2022 staat nog als discussiepunt geagendeerd in de Raad. Er is echter op korte termijn geen besluitvorming voorzien. Bezwaren van de lidstaten tegen het 2022-voorstel zien onder andere op transnationale lijsten, stemmen per brief en een vaste verkiezingsdag. Ook werd er bezwaar opgetekend met betrekking tot de tijdelijke vervanging. De inhoudelijke motivering hiervan is niet bekend. De discussie over het voorstel uit 2022 heeft zich tot op heden toegespitst op andere onderdelen van het voorstel. Het kabinet neemt de vraag van de fractie van GroenLinks-PvdA mee in de praktische uitwerking van het voorstel.